

TELELA

Parhaat tärpit
seuraavaan
hallitusohjelmaan

SUOMI TARVITSEE SOPEUTUSTA – MUTTA EI LYHYTNÄKÖISYYTTÄ

Saara-Sofia Sirénin lista
hallitusneuvottelijoille

Vahvista nuorten luottamusta

Muista kasvun tekijät

Tasapainota valtion budjettia, mutta...

Pidä eläkerahat eläkerahoina

TUORE KANSALAISKYSELY:

”Suomalaiset haluavat vakkaan työeläkejärjestelmän, eivät jatkuvaa remonttia.”

On faktojen tunnustamisen aika

SAARA-SOFIA SIRÉN
Toimitusjohtaja

ALKUSYKSYSTÄ vuonna 2026 julkaistun Elinkeinoelämän valtuuskunnan kyselyn mukaan 62 prosenttia 26-35-vuotiaista uskoo, että Suomen eläkejärjestelmä romahtaa tulevaisuudessa. Luku on pysäyttävä. Mutta mistä se johtuu?

Yksi syy on julkisen keskustelun ja median vallannut narratiivi, jossa toistellaan nuorten epäuskoa: ”Emme koskaan tule pääsemään eläkkeelle!” Nuorten kokemusta ei pidä kiistää. Samalla on tunnistettava riski, jonka Kevan toimitusjohtaja Jaakko Kiander ja moni muu talousvaikuttaja on todennut: epävarmuuden jatkuva lietsominen nakertaa nuorten tulevaisuus-

koa. Siksi katsetta on avarrettava eläkkeistä siihen, millaisia mahdollisuuksia työelämään tulevilla ikäluokilla yli-päätään on rakentaa tulevaisuuttaan Suomessa.

Nyt on faktojen tunnustamisen aika. Valtiontalouden epätasapaino pitää korjata, se tiedetään. Kestävä vastaus ei kuitenkaan löydy eläkevaroista ja työeläkejärjestelmästä, vaan kasvusta. Tarvitsemme enemmän työtä, osaamista, investointeja ja tuottavuutta. Telalla on tähän keskusteluun ratkaisuja, joilla vahvistetaan eläkejärjestelmääkin kannattelevia kehityskulkuja ja samalla nuorten mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Faktojen tunnustaminen koskee myös eläkejärjestelmän tilaa. Kaikkien tällä hetkellä käsillä olevien, parhaiden asiantuntijoiden kokoomien faktojen ja ennusteiden mukaan eläkejärjestelmämme ei ole suinkaan romahtamassa. Päinvastoin. Se on paremmassa kunnossa kuin koskaan.

Ensinnäkin eläkerahastojen varat ylittivät juuri ensimmäistä kertaa 300 miljardin euron rajan. Kyse ei ole vain yksittäisestä suuresta luvusta. Rahas-

tot ja niiden sijoitustuotot ovat olennainen osa nuorten tulevien eläkkeiden maksamista. Toisekseen vanhuuseläkkeiden rahastointia ollaan kasvattamassa, ja siksi tämän päivän nuoren eläkkeestä suurempi osa tulee rahastoitua kuin aikaisemmilla sukupolvilla. Eikä tässä vielä kaikki: Eläketurvakeskuksen pitkän tähtäimen laskelmien mukaan edes työeläkemaksuun ei ole näköpiirissä nousupaineita. Se on hyvä uutinen nuoria palkkaaville ja sitä kautta kaikille nuorille sukupolville.

Pitkän aikavälin työeläkkeiden rahoitusnäkökulma on siis aikaisempaa vahvempi ja eläkevarat kasvavat edelleen. Hyvä niin. Kukaan ei tietenkään pysty ennustamaan tulevaisuutta. Eläkejärjestelmää on kuitenkin jo nyt uudistettu niin, että se pystyy kestämään pitkäänkin jatkuvia talouden laskukausia ja muita, yllättäviäkin Suomen ja maailman kohtaamia haasteita.

Myös Tela julkaisi syksyllä 2026 oman kansalaiskyselynsä tuloksia. Ne piirtävät tarkempaa kuvaa siitä, mitä eläke-epäuskon takana on.

Suuri osa kansalaisista haluaa pitää kiinni nykyisen eläkejärjestelmän kantavista periaatteista ja eläkkeiden riittävästä tasosta. Huoli kohdistuu siihen, haluavatko ja pystyvätkö päättäjät pitämään näistä periaatteista kiinni jatkossa.

Siksi on välttämätöntä pitää kiinni työeläkejärjestelmän ylläpitämiseen ja kehittämiseen tähän asti kuuluneista ydinperiaatteista eli pitkäjänteisyydestä ja ennakoitavuudesta. Eläkejärjestelmän tehtävä on turvata eläkkeet vuosikymmenten päähän. Siksi sen varoja ei pidä käyttää lyhyen aikavälin valtiontalouden ongelmien ratkaisemiseen. Huonosti harkitut, lyhytnäköiset poliittiset ratkaisut heikentäisivät luottamusta edelleen – ja syys-täkin.

Eläkejärjestelmän pitää olla nuorten luottamuksen arvoinen. Nuorten epäluottamusta ei pidä vähätellä eikä kuitata vakuuttelulla. Siihen pitää vastata tiedolla ja teoilla. Työeläkealan tehtävä on kertoa, miksi järjestelmään voi luottaa. Päättäjien tehtävä on osaltaan varmistaa, että siihen voi luottaa myös tulevaisuudessa.

SUOMEN SOPEUTUSKEINOT PUNTARISSA

Mitkä auttavat heti? Mitkä luovat kasvua? Mitkä eivät ratkaise ongelmaa lainkaan? Julkisuuudessa on esitetty lukuisia keinoja, joilla työeläkejärjestelmästä saataisiin vetoapua valtiontalouden vahvistamiseksi.

SOPEUTUSKEINO	Vahvistaa valtiontaloutta 1–5 vuoden aikajänteellä	Vahvistaa valtiontaloutta 20–30 vuoden aikajänteellä	Vaikutus tuleville sukupolville
Nuorten koulutustason nostaminen	■	✓	😊
Väestön työkyvyn vahvistaminen ja työkykyä palauttavan kuntoutuksen uudistaminen	■	✓	😊
Työperäisen maahanmuuton lisääminen	✓	✓	😊
Jatketaan yrittäjäeläkkeiden uudistamista: rahastointi liikkeelle, ansiot eläkemaksun ainoaksi perusteeksi, vakuuttamisen alaraja alas	✓	✓	😊
Leikataan määräraikaisesti työeläkeindeksiä, lasketaan työeläkemaksua ja nostetaan vastaavasti ansioveroa – eli kanavoidaan säästö valtiontalouteen	✓	■	😞
Poistetaan tutkinnoista karttuva eläke	✗	✓	😞
Poistetaan ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta karttuva eläke, lasketaan työttömyysvakuutusmaksua ja nostetaan vastaavasti ansioveroa – eli kanavoidaan säästö valtiontalouteen	✓	✓	😞
Nostetaan lakisääteistä eläkeikää nopeasti	✓	✓	😞
Ohjataan poliittisesti työeläkevarojen sijoittamista Suomeen	✗	✗	😞
Yhdistetään kansan- ja takuueläke	■	■	?

✓ = pitää paikkansa

■ = vaikutus pieni/epävarma

✗ = ei pidä paikkaansa

? = ei tiedetä

😊 = vahvistaa

😞 = heikentää

Teksti ANTTI TANSKANEN

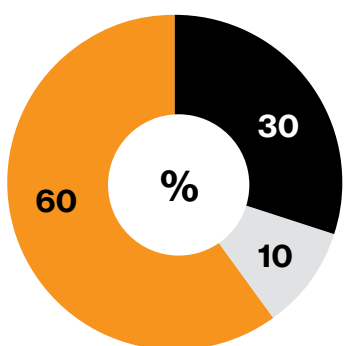
Eläkkeistä puhutaan enemmän kuin koskaan, mutta suomalaiset eivät tiedä mitä uskoa

Telan tuore gallup kertoo, että suomalaiset ovat epävarmoja työeläkejärjestelmän tulevaisuudesta. Enemmistö haluaa pitää kiinni eläkkeiden riittävästä tasosta ja eläketurvan kantavista periaatteista. Isoja muutoksia ei toivota. Samaan aikaan moni epäilee, säilyvätkö nämä periaatteet ja riittävä eläketurva myös tuleville sukupolville. Tulokset kertovat, että eläkkeissä toivotaan johdonmukaista päätöksentekoa.

SUOMALAISET EPÄILEVÄT ELÄKEJÄRJESTELMÄN PYSYVYYTTÄ

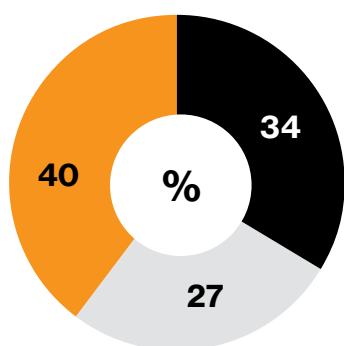
VÄITE:

Työeläkkeitä leikataan vuoteen 2050 mennessä niin paljon, ettei eläke enää yksin riitä elämiseen.

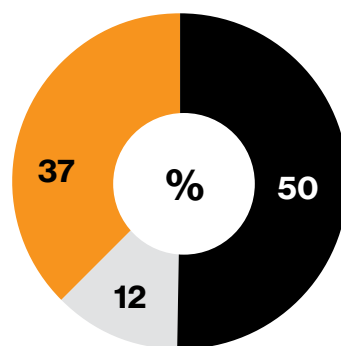
VÄITE:

Vuonna 2050 työmarkkinajärjestöt eivät enää neuvottele työeläkkeistä, vaan muutoksista päättää kulloinenkin hallitus.

VÄITE:

Vuonna 2050 vastuu eläkeajan toimeentulosta ei ole enää yhteisen, vaan jokainen varautuu eläkkeeseen säästämällä itse.

Tulokset kertovat, että kansalaiset ovat epävarmoja ja heille on epäselvää, mihin eläkejärjestelmä on menossa.

Päättäjien päättämättömyys ja jatkuvat erilaiset avaukset voivat heijastua kansalaisten turvattomuuden tunteeseen.

● Todennäköistä ● Ei osaa sanoa ● Epätodennäköistä

NYKYJÄRJESTELMÄLLÄ ON VAHVA TUKI

77%

suomalaisista kannattaa nykyisen kaltaista pakollista ja yhteiseen riskinkantoon perustuvaa työeläkejärjestelmää.

PUOLUERAJAT EIVÄT RATKAISE ELÄKENÄKEMYKSIÄ

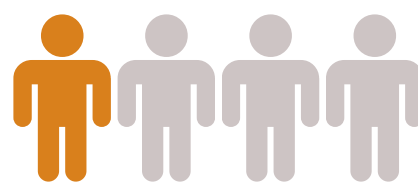
VÄITE:

Osa pakollisesta eläkemaksusta pitäisi voida sijoittaa itse

JOKA KOLMAS

kokoomuslainen vastustaa mahdollisuutta sijoittaa osa eläkemaksusta itse.

LIKI JOKA NELJÄS

vasemmistoliiton äänestäjistä kannattaa mahdollisuutta sijoittaa osa eläkemaksusta itse.

Koulutusinvestoinnit torjuvat syntyvyyden laskun TOHTORIT EIVÄT PYÖRI KADUILLA

Pienenevien ikäluokkien koulutukseen panostaminen ei ole poliittinen kysymys. Se on talouskasvun elinehto. Jotkut eivät tätä usko. Sen sijaan he pelkäävät esimerkiksi ”ylikoulutusta”. Se on paitsi tyhmää, myös erittäin tyhmää.

Teksti Riku Siivonen

Niin suomalaisten hyvinvointi kuin eläkejärjestelmän rahoitus lepäävät ennen kaikkea palkkasumman varassa: mitä enemmän Suomessa tehdään työtä ja mitä tuottavampaa se on, sitä vakaammin meillä menee. Mutta jos lapsia syntyy vähemmän ja työntekijöitä on tulevaisuudessa entistä niukemmin, mistä kasvu ja eläkkeidenkin rahoituspohja syntyvät?

Professori **Mikko Myrskylän** mukaan vastaus löytyy sieltä, mistä usein puhutaan vain sivulauseessa – koulutusteesta. Hän on tutkinut ETK:n ja kansainvälisten asiantuntijoiden kanssa, miten syntyvyyden laskun vaikutuksia voitaisiin kompensoida ilman mittavia lisäpanostuksia. Tulokset olivat hänen mukaansa jopa yllättäviä.

– Pienemmät ikäluokat voidaan kouluttaa aiempaa korkeammalle tasolle samalla rahalla, ja tämä tuottaa niin paljon lisää osaamista ja tuottavuutta, että se voi jopa ylikompensoida syntyvyyden laskun vaikutuksia talouteen, Myrskylä sanoo.

Ajatus on talouspoliittisesti selkeä: koska koulutuksen yksikkökustannus ei kasva ikäluokan pienenentyessä, samoilla koulutusinvestoinneilla yksilöön kohdistuva panostus kasvaa – ja se näkyy jatkossa korkeampina tuloina, parempana työllisyytenä ja vahvempuna palkkasummana.

Myrskylän mukaan Suomi ei ole lähelläkään koulutuksen kyllästymispistettä. Päinvastoin – koulutustason nousu on pysähtynyt jo parikymmentä vuotta sitten samaan aikaan, kun monet verrokkimaat ovat yltäneet meitä korkeammalle. Syntyvyyden lasku on hänen mukaansa paradoksaalisella tavalla myös mahdollisuus: mahdollisuus kuroa kiinni menetetty etumatka.

Koulutuspaikkojen niukkuus vie nuorilta mahdollisuuksia

Tulevaisuuden talouskasvu ei kuitenkaan synny automaattisesti pelkäs-

tä mahdollisuudesta. Tukholman yliopiston apulaisprofessori **Joonas Tuhkuri** muistuttaa, että Suomi on itse rakentanut yhden suurimmista esteistä koulutustason nousulle – liian tiukan pullonkaulan korkeakoulujen ovella.

– Suomessa on OECD-maiden korkein osuus nuorista, jotka haluaisivat jatkaa opintoja mutta eivät pääse, koska paikkoja ei ole. Olemme tehneet koulujärjestelmästä portin, josta kulkee vain pieni joukko läpi, Tuhkuri sanoo.

Hänen mukaansa koulutuspaikkojen lisääminen ei ole poliittinen valinta, vaan kansantalouden elinehto. Tuhkurin tutkimusaloilla on vahva yksimielisyys siitä, että talous kasvaa erityisesti silloin, kun työmarkkinoille tulee korkeasti koulutettuja osaajia, jotka voivat perustaa yrityksiä, synnyttää innovaatioita ja kasvattaa kotimaisen tuotannon arvoa.

Suomi ei siis tarvitse vain enemmän tutkintoja, vaan enemmän osaamista aloille, jotka luovat uutta taloudellista aktiviteettia.

Tuhkuri painottaa myös koulutuksen laaja-alaisuutta. Työelämä muut-

tuu nopeammin kuin yksittäiset tutkinto-ohjelmat. Koulutuksen tulisi tuottaa osaajia, jotka pystyvät vaihtamaan suuntaa ja tuottamaan arvoa erilaisissa ympäristöissä.

Koulutustaso on myös eläkejärjestelmän kestävyyskysymys

Vielä laajemmin asiaa voidaan katsoa inhimillisen pääoman käsitteen kautta. Vakiintunut uusi kasvuteoria nä-

”Koulutustason nosto on Suomen tärkein sukupolviteko.”

MIKKO KOSKINEN
Johtaja

kee inhimillisen pääoman kollektiiviseksi kansalliseksi resurssiksi, johon talouden pitkän aikavälin kasvu nojaa. Tähän ajatteluun perustuvat lähes kaikkien EU- ja OECD-maiden kasvuvisiot.

Inhimillisen pääoman yksi tekijä, koulutustaso, on keskeinen osa myös eläkejärjestelmän tulevaisuutta. Palkkasumman kehitys ratkaisee rahoituksen. Jos työvoima supistuu, mutta sen tuottavuus ja palkkataso nousevat, eläkemaksujen kertyminen voi silti pysyä vakaana.

Telan johtaja **Mikko Koskinen** tiivistää:

– Eläkejärjestelmä ei kaadu siihen, että ikäluokat pienenevät – vaan siihen, jos työikäisten tulot eivät yhteenlasketusti kasva. Siksi koulutustason nosto on sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta Suomen tärkein pitkän aikavälin ratkaisu.

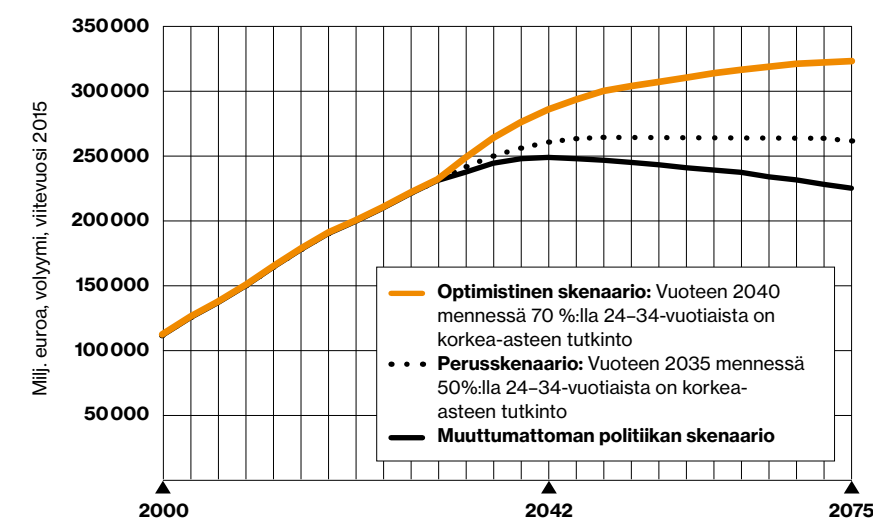
Koskinen korostaa, että talous- ja väestöpolitiikassa katse on siirrettävä seuraavaan kahteen vuosikymmeneen. Eläkejärjestelmän logiikka ei muutu nopeasti, mutta sen rahoituspohja rakentuu jokaisena vuonna maksettavista palkoista. Jos koulutustaso jää paikalleen samalla kun muu maailma menee ohi, Suomi köyhtyy suhteellisesti – ja maksaa siitä kovaa hintaa.

Palkkasumman kasvu on vasta alkua

Koulutusasteen nostaminen ei ole nopea lääke, mutta sen vaikutukset ovat voimakkaampia kuin lähes mikään muu talouspoliittinen toimi. Koulutettu työvoima synnyttää uusia yrityksiä, nostaa tuottavuutta ja tekee Suomesta houkuttelevamman investointikohteen.

Suomi ei voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon lapsia syntyy seuraavan 10 vuoden aikana. Mutta Suomi voi vaikuttaa siihen, kuinka hyvin nämä lapset ja nykyiset nuoret koulutetaan. Vähemmän ihmisiä ei tarkoita vähemmän mahdollisuuksia, jos heidän osaamisensa on maailman huippua. Koulutusasteen nosto ei ole vain koulutuspolitiikkaa.

Suomen inhimillisen pääoman kasvu taittuu ilman merkittävää koulutustason nostoa ja maahanmuuttoa

Lähde: Suomen Pankki 2025

VIISI MILJARDIA MENOJA VAI MILJARDI TULOJA?

Työeläkekuntoutus voidaan uudistaa superseerumiksi. Parempi työkyky voisi tuoda valtion kassaan miljardin. Käytännössä nuoret voittavat.

”Suurin ongelma on, että järjestelmä passivoi ja jopa syrjäyttää työelämästä.”

TURKKA SINISALO
Erityisasiantuntija

Teksti Jenni Heino

Telan erityisasiantuntija **Turkka Sinisalo** on päättäjille viesti: Sairastuneen työkykyä voitaisiin palauttaa paljon nykyistä tehokkaammin, jos hoito, etuudet ja kuntoutus sovitettaisiin paremmin yhteen. Nyt polku terveydenhuollosta kuntoutukseen on katkonainen.

Jos työurat pitenisivät yhdellä vuodella, säästö julkiseen talouteen olisi Telan arvion mukaan miljardin^{*)}. Tämä on yhtä paljon kuin mitä Orpon hallitus pyysi kokonaiselta eläkeuudistukselta.

Toisinpäin luku on vielä isompi. Työkyvyttömyys maksaa kansantaloudelle jopa yli viisi miljardia euroa vuodessa.

– Kun ihminen sairastuu, voi pahimmillaan mennä vuosi tai useampi tilanteessa, jossa hän ei pääse työkykyä palauttamaan kuntoukseen. Lopulta hän saattaa jäädä kamppailemaan terveys-

haasteidensa kanssa työttömänä, Turkka Sinisalo kuvaa nykytilannetta.

Suurin ongelma on, että järjestelmä passivoi ja jopa syrjäyttää työelämästä.

– Ihminen saa sairauspäivärahaa ja siirtyy sen jälkeen mahdollisesti kuntoutustuelle eli määräaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle. Kumpikin etuus passivoi. Erityisesti kuntoutustukiaika on liian helposti pelkkää sairauspoissaolon jatkamista ilman työkykyä palauttavia toimia. Työeläkevakuuttajat huomaavat kuntoutus- ja työkyvyttömyyseläkehakemuksia käsitellessään, että liian usein hoito ja kuntoutustarpeiden arviointi ovat edenneet vähäisesti, Sinisalo sanoo.

– Erityisesti mielenterveysongelmista kärsivät katoavat liian helposti järjestelmän väleihin. Tähän ei ole varaa, sillä nämä ongelmat koskettavat monesti nuoria.

Työeläkekuntoutus mahdollisemmaksi myös mielen sairauksissa

Kuinka paljon ja keitä haluamme kuntouttaa? Sinisalo kysyy. Tämä keskustelu on käytävä, kun ammatillista kuntoutusta ryhdytään kehittämään. Vastaus on varmasti, että työeläkevakuuttajien järjestämän työeläkekuntou-

tuksen tulisi olla aiempaa paremmin mahdollista myös mielenterveyden sairauksissa. Tämä vaatii työeläkevakuuttajien mielestä lainsäädäntömuutoksia. Työeläkekuntoutuksen yhtenä edellytyksenä olevaa työkyvyttömyyden uhan kriteeriä täytyy päivittää nykyisestä.

Sinisalolla on tarjota muitakin ratkaisuja. Työeläkevakuuttajat ovat julkaisseet sarjan keinoja etuus- ja palvelujärjestelmän heikkojen kohtien korjaamiseksi. Korjattavaa on niin sairaanhoidon, työterveyden kuin ammatillisen kuntoutuksen palveluissa.

Yksi ratkaisu on niin sanottu työterveyshuollon työkokeilu. Työkokeilua työkyvyn palauttamiseksi on olemassa myös työeläkevakuuttajien ja Kelan järjestämänä, mutta työterveyshuollon työkokeilu voidaan aloittaa niitä aikaisemmin. Keinoa ei hyödynnetä nyt riittävästi.

– Työterveyshuollon työkokeilusta voisi muodostua toimiva varhaisen vaiheen keino, joka todella ehkäisee työkyvyttömyyden pitkittymistä ja auttaa työelämään palaamista. Lakia tulee päivittää, jotta tässä työkokeilussa voisi kokeilla omaa työtään ilman nykyvaatimusta työtehtävien olennaisesta muuttamisesta tai erityisjärjestelyistä.

***) MILJARDI VOITTOA**

Eläkkeellesiirtymisen kehitystä työeläkejärjestelmässä mitataan eläkkeellesiirtymisiän odotteella. Työkyvyttömyyseläkkeet laskevat tätä odotetta. Vuonna 2024 eläkkeelle jäätiin keskimäärin 63,1-vuotiaana. Jos se olisi 64 vuotta, positiivinen vaikutus julkiseen talouteen olisi miljardin luokkaa, Telan johtaja Antti Tanskanen arvioi.

Keppiäkin – mutta keskeisempää pääsy kuntoutukseen

Kun kuntoutustuki eli määräaikainen työkyvyttömyyseläke myönnetään, edellytyksenä tulisi aina olla kuntoutujan kanssa laadittu ajantasainen ja laadukas hoito- ja kuntoutussuunnitelma. Tämä parantaisi työhön paluun mahdollisuuksia.

– Kaikki keinot täytyy käydä läpi ennen pysyvää työkyvyttömyyseläkettä. Kuntoutukseen osallistumisen pitäisi olla velvoittavaa ennen pysyvän työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä, Sinisalo sanoo.

Erityisen tärkeää pakko olisi nuorilla, joilla uraa olisi edessä vielä vuosikymmeniä. Ennen kaikkea kyse on kuitenkin siitä, että heille pitäisi pystyä takaamaan pääsy hoitoon ja kuntoutukseen.

– Työkykyyn liittyvän etuus- ja palvelujärjestelmän uudistaminen on seuraavan hallituskauden keskeisin sosiaaliturvaa koskeva uudistustarve, Sinisalo sanoo.

Kun väestö vanhenee, hyvinvointiyhteiskunta pelittää vain, jos mahdollisimman moni jaksaa töissä.

KATUGALLUP:

MITTÄ MIELTÄ OLET ELÄKKEIDEN LEIKKAAMISESTA?

**RISTO MURTO, 63,
HELSINKI**

”Eläkeleikkauskeskustelussa vastakain ovat eläkejärjestelmän kestävyys pitkällä tähtäimellä ja valtion tarve leikata menoja tässä ja nyt. Eläkejärjestelmän kannalta pitkä tähtäin on selvästi tärkeämpää.

Eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyys perustuu ennen kaikkea talouskasvuun ja korkeaan työllisyyteen, jota kokonaisuutta hyvät sijoitustuotot voivat tukea. **Viime vuosien vahva nettomaahanmuutto on tuonut välttämättömän lisän työikäiseen väestöön – ilman sitä Suomi olisi jo selvemmin supistumisen tiellä.**

Maahanmuutto on monissa maissa poliittisesti jännitteinen kysymys, ja keskustelua on tärkeää käydä avoimesti, mutta samalla myös ihmisiä kunnioittaen. On varmistettava, että Suomi paitsi houkuttelee osajia, myös tarjoaa heille selkeän polun työelämään ja osaksi yhteiskuntaa.

Maahanmuutto ei yksin riitä talouden vahvistamiseen, mutta yhdessä yritysten kasvun, koulutuksen toimivuuden ja työelämään pääsyn sujuvuuden kanssa se kasvattaa palkkasummaa ja tukee eläkejärjestelmän kestävyttä. Tämä kokonaisuus on avainasemassa sekä eläkejärjestelmän kestävyden että julkisen talouden tasapainon turvaamisessa.”

**CARL PETTERSSON, 46,
HELSINKI**

”Leikkaamispohdintojen ohella meidän olisi syytä pitää katse yritysten menestymisessä ja kasvussa. Liian usein Suomessa ajatellaan, että julkisilla varoilla tai eläkevaroilla voitaisiin lähteä paikkaamaan yksityisten pääomien riittämättömyyttä.

Kansakuntana meidän pitäisi niin sanotusti uudelleen kalibroida riskinoton käsitettä. **Nyt riskinotosta keskustellaan kuin se olisi uhkapeliä tai lottoamista. Mutta hallittu riskinottohan on faktisesti investointi tulevaisuuteen.** Olemme ehkä ajautuneet mielentilaan, että haluamme suojautua riskeiltä – mikä toki vaikapa työeläkejärjestelmän ideakin on. Mutta jos riskeiltä suojautumista liioitellaan, niin se tarkoittaa, että me investoimme liian vähän tulevaisuuteen.

Aivan äskettäin saimme hyviä uutisia teknologiateollisuuden vientiluvuista. Edessä voi olla uudenlainen kysynnän nousu eurooppalaiselle teollisuudelle. Konepajateollisuus, sähkötekniikan ala, kvantti- ja satelliittiteknologiat – näissä on paljon alkuja ja mahdollisuuksia Suomelle. Meillä pitäisi olla uskallusta kyseenalaistaa ja uudistaa rakenteitamme niin, että saamme markkinoille lisää kilpailua ja aktiivisuutta.”

**ELINA FOGELHOLM, 49,
TURKU**

”Jos eläkkeiden leikkaaminen tehtäisiin alentamalla työeläkemaksuja ja vähentämällä rahastointia – tilanteessa, jossa huoltosuhde on joka tapauksessa kääntymässä epäedulliseksi – söisimme ikään kuin siemenperunamme. **Tällaisen järjestelmän kestävyysteen kohdistuva leikkaus ei myöskään tukisi nuorten uskoa tuleviin eläkkeisiinsä, nyt kun sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta muutenkin kyseenalaistetaan.**

Nuorten osalta jää kuitenkin usein huomiotta, että heidän tulevaisuuden näkymänsä ovat hyvät. Olen muistuttanut, että se, että nuoret eläköityvät aiempia sukupolvia myöhemmin, perustuu siihen, että he elävät paljon pitempään ja terveempinä. He tulevat työuransa aikana myös tekemään mielekkäämpiä töitä ja keskimäärin tienamaan enemmän. Kun eläkejärjestelmä luotiin, niin suurin osa ihmisistä oli melko matalapalkkaisissa töissä ja he kuolivat myös aika pian eläkkeelle jäätyään. Sen jälkeen myös duunariammateissa olevien ihmisten työn vaativuus ja palkkataso on parantunut paljon. Tämän kehityksen odotetaan jatkuvan. Nuoret tulevat myös perimään enemmän varallisuutta kuin nykyiset vanhukset. Paitsi hyviä eläkkeitä, monet nuoret voivat siis odottaa hyvää elämää. Olennaisen tärkeätä on nyt saada mahdollisimman moni nuori työuran alkuun.”

**MIKKO MURSULA, 59,
HELSINKI**

”Jos huolena on eläkkeiden rahoitus, huomio kannattaa kiinnittää eläkerahastoihin. **Väestö vanhenee, ja eläkerahastojen tuotot näyttelevät yhä suurempaa roolia eläkkeiden rahoittamisessa.** Tulevaisuudessa eläkkeistä yhä suurempi osa maksetaan eläkevaroista ja niiden tuloista. Tämä on tuoreimman eläkeuudistuksenkin kulmakivi: rahastoista saadaan lisää tuottoa mahdollistamalla työeläkevaikuttajien sijoitusten osakepainon kasvattaminen.

Varojen sijoittamisessa mietitään aina muun muassa kotimaista kasvunäkökuulmaa mutta ei tuottojen kustannuksella. Kyse on lopputuloksen lopuksi hajauttamisesta. Työeläkevarojen sijoittaminen lähtee siitä, että ne on lain mukaan sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti eli mahdollisimman hyvällä riski-tuottosuhteella. Tämä tarkoittaa, että Suomesta pitää löytyä kohteita, jotka täyttävät sijoituskriteerit.

Suomi on aina ollut ja on tärkeä sijoituskohteita työeläkevaikuttajille. Siitä kertoo, että 20 prosenttia varoista on sijoitettu Suomeen. Euromäärä on merkittävä suhteessa kansantalouden kokoon. Suomi on lähtökohtaisesti pääomaköyhä maa. Tarvitaan ulkomaista pääomaa, pääomasijoittajia, pääomarahastoja. Lainsäädännön ja verotuksen avulla täytyy huolehtia, että tämä on mahdollista.”

**TUULA METSÄ, 64,
JÄRVENPÄÄ**

”Työeläkejärjestelmän talouden ja koko maan kannalta olennaista on se, miten erityisesti nuoret jaksavat työelämässä. Kun ihmisellä on vaikeuksia työkyvyn kanssa, hoito ja kuntoutus tulevat usein liian myöhään. Sairauspoissaolon pitäisi pitkittyessään olla hälytysmerkki, joka käynnistää aktiiviset toimenpiteet. Erityisesti mielenterveyden haasteissa jo lyhyt poissaolo nostaa riskiä työelämästä syrjäytymiseen merkittävästi. Vuoden sairauspoissaolon jälkeen töihin palaa enää selvästi alle puolet työntekijöistä.

Hyvinvointia pitäisi pystyä hoitamaan työyhteisöissä jo ennen ongelmien syntymistä. Nuorille pitäisi aktiivisesti ja yhteistyössä rakentaa polkuja työelämään – harjoittelu- paikkoja, ensimmäisiä oman alan työpaikkoja – jotta he löytävät paikkansa. Moni asia tässä ajassa tuottaa nuorten kohdalla uupumista ja pelkoa työelämässä pärjäämisestä jo ennakkoon.

Pelkään, että meillä on kasvanut sukupolvi, joka on jäänyt liikaa oman onnensa nojaan somen keskelle juuri siinä kriittisessä nuoruuden vaiheessa, kun olisi pitänyt rakentaa vahvaa identiteettiä sekä selviytymis- ja työelämäntaitoja. Onko tälle ajalle tyypillinen yhteisöjen ja yhteisöllisyyden puute tehnyt elämästä itse asiassa paljon aiempaa raskaampaa?”

ELÄKERAHAT VAUHDITTAVAT KASVUA –

MENESTYS VAATII ROHKEITA UUDISTUKSIA PÄÄOMAMARKKINOILLE

Kun valtion rahatilanne kiristyy tai kasvuyrityksille halutaan antaa siivet, aina joku kysyy: ”Eikö 300 miljardin eläkevarallisuutta voisi käyttää?” Taustalla kuplii väärinkäsitys. Oikea ongelma löytyy vanhentuneesta sääntelystä. Kansainvälinen raportti korostaa yhteistä ongelmanratkaisua – ei vastakkainasettelua. Suomessa tulpan avaisi pääomarahastorakenteiden uudistaminen.

Teksti Jenni Heino

SUOMALAISISSA kasvuyrityksissä oli vuoden 2025 lopussa yli kolme miljardia euroa työeläkevaroja.

– Työeläkerahalla on jo nyt merkittävä rooli kotimaisten kasvuyritysten rahoituksessa – ja se kasvaa. Pelkästään vuoden 2025 aikana uusia sijoituksia ja sijoitussitoumuksia kertyi lähes 900 miljoonaa euroa, kertoo Telan pääekonomisti **Mikko Mäkinen**.

Varovaisestikin arvioiden noin 20–30 prosenttia suomalaisten kasvuyritysten rahoituksesta on työeläkerahaa. Työeläkevakuuttajille kiinnostavimpia ovat yritykset, joilla on uskotava mahdollisuus kasvaa kansainvälisesti. Siitä päästäänkin muttiin.

– Työeläkevarat eivät yksin ratkaise Suomen kasvurahoituksen haastetta. Kasvuyritysten ja koko kansantalouden vuoksi Suomeen on saatava nykyistä enemmän erityisesti kansainvälistä pääomaa, Mäkinen toteaa.

Suuremmat kasvuvaiheen rahoituskierrokset ja kansainvälistyminen edellyttävät usein myös kansainvälistä pääomaa. Tämä taas edellyttää nykyistä paremmin toimivia pääomamarkkinoita.

– Työeläkealan viesti seuraavalle hallitukselle on selvä: Suomeen tarvitaan kansainvälisesti kilpailukykyinen tapa sijoittaa kasvuyrityksiin pääomarahastojen kautta, Mäkinen sanoo.

Nykyinen sääntely haastaa pääomarahastojen perustamista ja niiden kautta sijoittamista. Erityisen haastava on ulkomailla tuntematon kommandiittiyhtiömuoto, jonka vero-, raportointi- ja hallinnointivelvoitteet ovat epäselviä kansainväliselle sijoittajalle. Rahastorakenteiden uudistustyö edellyttää verotuksen, laintulkintojen ja viranomaiskäytänteiden läpikäyntiä.

Eläkerahastojen paine sijoittaa kotimaahan on globaali ilmiö. Kansainvälisen tutkimusveroston ICPM:n raportissa puhutaan niin sanotusta investointikelpoisesta ikkunasta. Se tarkoittaa, että institutionaalinen pääoma ei liiku poliittisilla toiveilla, vaan tarkasti määriteltyjen oikeudellisten, taloudellisten ja hallinnollisten edellytysten tulee täyttyä, jotta eläkerahastojen vastuu eläkevaroista ei vaarannu.

Yksi raportin tekijöistä on kanadalaisen Ontarion alueen julkisten alojen työntekijöiden eläkerahaston OPTrustin yksikönjohtaja **Ali-son Loat**.

– Lähes kaikki julkiset eläkerahastomme on perustettu riippumattomiksi hallituksesta. Sitä pidetään merkittävänä tekijänä menestyksessämme. Eli institutionaalisia sijoittajia ei pitäisi nähdä rahoitusautomaatteina vaan kumppaneina, Loat sanoo Telan haastattelussa.

Raportin mukaan julkinen sektori voi toimia mahdollistajana, luoda alustoja ja jakaa riskejä, mutta se ei voi yksipuolisesti ohjata sijoitus-toimintaa.

Myös Mäkinen muistuttaa perusasioista: eläkerahastojen tehtävä on maksaa eläkkeet myös 2090-luvulla.

– Kotimaan hankkeisiin voidaan sijoittaa, jos ne täyttävät samat tuotto- ja riskikriteerit kuin ulkomaiset sijoitukset. Se on edellytys myös sille, että ulkomaiset rahastot haluavat sijoittaa Suomeen.

Mäkisen mukaan seuraava askel on huolehtia siitä, että Suomeen syntyy enemmän investointikelpoisia hankkeita ja kansainvälisesti houkuttelevia rahastoja.

– Silloin saamme markkinoille lisää pääomaa, kilpailua ja kasvua, Mäkinen sanoo.

”Työeläkealan viesti seuraavalle hallitukselle: Suomeen tarvitaan kansainvälisesti kilpailukykyinen tapa sijoittaa kasvuyrityksiin pääomarahastojen kautta.”

MIKKO MÄKINEN Pääekonomisti

KYSY TIINALTA

Palstalla Telan lakiasiainpäällikkö Tiina Satti vastaa lukijoita askarruttaviin kysymyksiin.

Hei Tiina! Voiko työeläkelaitos mennä konkurssiin – eli voimmeko menettää eläkerahamme jonkun superlaman vuoksi? Ystäväni väittää, että tietysti niin voi käydä.
Bo Kaspers, Turku

Hei Bo! Lakisääteistä työeläkevakuutustointia harjoittava yksityisalan työeläkevakuuttaja voi periaatteessa mennä konkurssiin, mutta eläkerahojasi et voi menettää. Eläkekertymät ovat lopulta toimijoiden yhteisvastuulla. Käytännössä yhden eläkevakuuttajan eläkevastuut on tästä syystä jouduttu siirtämään muille toimijoille vain kerran viimeisen parin vuosikymmenen aikana. Julkisella puolella eläkevakuuttajien turvana on viime kädessä valtion verotusoikeus. Mutta vaikka eläkerahanne ovat turvassa, niin työeläkevakuuttajien konkurssia ja selvitystilaa koskevaa lainsäädäntöä olisi hyvä tarkentaa. Lainsäädäntö on osoittautunut käytännössä hiukan puutteelliseksi, koska työeläkevakuuttajien tilanteet konkurssin ja selvitystilan kohdalla ovat erilaisia kuin esimerkiksi tavallisten yritysten konkurssit. Tämä johtuu esimerkiksi juuri siitä, että vaikka työeläkevakuuttaja menisi konkurssiin, tulevat eläkkeet turvataan konkurssista huolimatta. Työeläkevakuuttajat itse ovat ehdottaneet tämän niin sanotun insolvenssilainsäädännön uudistamista jo pitkään, mutta asia ei ole edennyt. Niinpä ala toivoo, että jospa viimein seuraavan hallituksen hallitusohjelmaan uudistaminen kirjattaisiin.

Tsau Tiina! Luin lehdestä uutisen, että naisten eläkkeet jäävät yhä noin 19 prosenttia miesten eläkkeitä pienemmiksi. Mistä eläke-ero johtuu? Eikö se pitäisi korjata?
A. P., Sörnäinen, Helsinki

Hei A! Ero johtuu yksinkertaisesti siitä, että eläke määräytyy työuran aikaisten ansioiden perusteella. Vaikka naiset edelleenkin pitävät valtaosan perhevapaista, naisten työura on lopulta keskimäärin vain vajaan vuoden lyhyempi kuin miesten. Sen sijaan ero naisten ja miesten ansiotasossa on edelleen huomattava. Naisten työeläkevakuutettu euro on vain noin 82 senttiä miesten eurosta. Suomessa naiset ja miehet työskentelevät eri aloilla ja eri tehtävissä. Naisvaltaisten alojen palkkataso on huomattavasti matalampi kuin miesvaltaisten. Naiset tekevät lisäksi vähemmän työtunteja, työskentelevät useammin osa-aikaisesti ja tekevät harvemmin ylitöitä. Voisiko olla, että naisilla ei ole edelleenkaan samanlaista mahdollisuutta keskittyä palkkatyöhön kuin miehillä? Lasten ja vanhusten hoivaaminen heikentää naisten ansiotuloja ja siten myös eläkekertymää. Tämä selviää Susan Kuivalaisen mainiosta artikkelista ”Naisten ja miesten eläke-ero on sitkeä ja hitaasti kapeneva”, joka on julkaistu Tieteessä tapahtuu -lehdessä. Suosittelen sitä jatkolukemiseksi! Eli: sukupuolten välisiä ansioeroja ei eläkejärjestelmä voi korjata, vaan se edellyttää toimia jo ennen eläkeikää.

8 TAPAA VAHVISTAA SUOMEN KASVUA

1

- Nuorisoikäluokan korkeakoulutustavoite nostetaan kunnianhimoisesti 70 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä. Samalla hakijasuma korkeakoulutukseen tulisi pyrkiä purkamaan.

Koulutustason nosto torjuu pienenevien ikäluokkien negatiiviset vaikutukset palkkasumman kehitykseen vahvistamalla tuottavuutta. Nuorisoikäluokkien pienetessä tavoite tulisi kyetä rahoittamaan uudelleen-kohdentamalla julkista rahoitusta koulutusjärjestelmän sisällä.

2

- Työperäiselle maahanmuutolle asetetaan lukumäärätavoite, joka kasvattaa inhimillistä pääomaa 2030-luvulla. On tärkeää nähdä suhdanteiden yli ja tunnistaa huoltosuhteen pitkän ajan kehitys.

Työikäisen väestön määrä vähenee, ja osaavan työvoiman tarve kasvaa. Lukumäärätavoite toimisi kirittäjänä politiikkatoimille.

3

- Työeläkekuntoutusta koskeva lainsäädäntö uudistetaan muuttamalla työkyvyttömyyden uhkaa koskevaa määritelmää kuntoutuksen myöntökriteereissä.
- Työterveyshuollon työkokeilua työhön paluun keinona vahvistetaan.
- Kuntoutuksen velvoittavuutta kuntoutustuen saajille ja työnantajille lisätään.
- Tiedonkulkua työllisyyspalveluiden, eläkevakuuttajien ja terveydenhuollon välillä parannetaan erityisesti hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäättöksen saaneiden kohdalla.

Nykyistä tehokkaampi työkyvyn palauttaminen sairauden kohdatessa on avain pidempiin työuriin. Sairastuneen polku terveydenhuollosta kuntoutukseen on katkonainen. Polun korjaaminen vaatii hoidon, sairaus- ja työkyvyttömyysetuuksien ja ammatillisen kuntoutuksen uudistamista.

4

- Työeläkeyhtiöiden työkyvyttömyyseläkeriskin hallinnasta säädetään lailla. Selkeä lainsäädäntö antaisi selkänöjää toiminnan kehittämiseen.

Työkyvyttömyyseläkeriskin hallinta on osa ennaltaehkäisevää työkykytyötä. Sen tavoitteena on auttaa työurien pidentämisessä ja työelämän laadun parantamisessa. Myös yrittäjille suunnattu työkyvyttömyyseläkeriskin hallintatoiminta tulee mahdollistaa osana lainsäädäntötyötä.

5

- Seuraava hallitus kirjaa ohjelmaansa tavoitteen luoda Suomeen kansainväliset vaatimukset täyttävä pääomarahastorakenne, joka vastaisi kansainvälistä markkinastandardia. Työ edellyttää verotuksen, laintulkintojen ja viranomaiskäytänteiden läpikäyntiä.

Yritysten kasvu edellyttää toimivia pääomamarkkinoita. Suomesta tulee tehdä houkutteleva kohde pääomasijoitusrahastoille niin kotimaisten kuin ulkomaisten pääomasijoittajien näkökulmasta.

6

- Hallitusohjelmaan kirjataan työeläkevakuuttajien insolvenssilainsäädännön uudistaminen.

Työeläkevakuuttajien konkurssia ja selvitystilaa koskeva lainsäädäntö vaatii täydentämistä. Työeläkevakuuttajien tilanteet ovat erilaisia kuin esimerkiksi yritysten konkurssit.

7

- Yrittäjän eläkemaksujen määräytymistä uudistetaan perustumaan yrittäjän todellisiin ansiotuloihin ja seuraavan hallituksen ohjelmaan kirjataan toteutettavaksi YEL-rahastointia koskeva selvitys ja jatkotoimet.

Yrittäjien eläketurvan tulee myös tulevaisuudessa olla osa lakisääteistä työeläkejärjestelmää, joka tarjoaa yrittäjille ansioihin perustuvan eläketurvan. Yrittäjän todelliset ansiotulot voitaisiin määrittää käytettävissä olevien rekisteritietojen pohjalta kaikille yrittäjille yhtenäisellä ja reilulla tavalla.

8

- Seuraava hallitus kirjaa ohjelmaansa vanhuuseläke-rahastoinnin kehittämistä selvittäneen valmistelun jatkotoimenpiteet sikäli, kun ne edellyttävät lakimuutoksia.

Työntekijöiden eläkkeissä on varauduttu väestön vanhenemiseen rahastoimalla ja sijoittamalla työeläkevaroja. Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus edellyttää työeläkkeiden rahastoinnin vahvistamista. Rahastointia pitää kehittää ja siinä sijoitustuottoja kohdistaa nuorempien ikäluokkien eläkkeiden rahastointiin.

Työeläkejärjestelmä on puolustamisen arvoinen

Työeläkejärjestelmän keskeiset periaatteet luovat hyvää eläketurvaa ihmisille ja vakautta yhteiskuntaamme. Siksi niistä on hyvä pitää kiinni myös jatkossa. Työeläkkeitä pitää kehittää pitkäjänteisesti ja järjestelmän omista tarpeista käsin. Lisää Telan ratkaisuihin: www.tela.fi/vaalit2027.

